

комп'ютерного або «близько комп'ютерного» спілкування породжує нову мовленнєву реальність – комп'ютерний дискурс.

Література

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: [підручник] / Ф.С. Бацевич. – К.: Академія, 2004. – 344 с.
2. Кулик В. Дискурс українських медій: ідентичності, ідеології, владні стосунки / В. Кулик. – Київ : Критика, 2010. – 655 с.
3. Маслова В. А. Сучасні напрямки в лінгвістиці [Текст] / В. А. Маслова. – М.: Видавничий центр «Академія», 2008. – 272 с.

Тетяна Хомич,

кандидат філологічних наук, доцент

НУЧК імені Т. Г. Шевченка

УМІННЯ ГОВОРИТИ – ВІЗИТІВКА СУЧАСНОГО ОСВІТЯНИНА

Якщо мова неправильна – вона не означає того, що мала б означати; отже, не буде зроблено те, що належить зробити. А тоді моральність і всяке мистецтво почнуть занепадати, справедливість зійде на манівці – і всі впадуть у стан безладного хаосу

Конфуцій

Сьогодні ментально-культурний стан української нації далекий від свого злету. Національна свідомість замурована життєво важливішими проблемами (здоров'я, матеріальне виживання, побутовий комфорт, особистий добробут, суперечки з приводу політичних уподобань...). Розхитаний віками підмурівок духовних набутків нації, досвіду співжиття, творчості багатьох поколінь розібрано на окремі цеглинки. Оберегом звичаїв і традицій, запорукою інтелектуального зростання, поступу українського народу в загальносвітовому континуумі є мова, яка погрунтована на генетичній природній основі.

У мовній справі куратором мала би бути держава, проте, на превеликий жаль, роки незалежності не сформували дієвої національно вагомої мовної політики. Острівцями мовного розвитку головно є інтелектуальні лінгвістичні осередки, надбання яких переважна більшість українців сприймає як нікому не потрібну цяцьку, у такий спосіб віддаючи на поталу українську націю нищівним глобалізаційним хвилям.

Камінь, повішений на горло Україні, має форму палиці: із одного боку “українську сучасність гостро пронизує мовне питання: якою мовою має спілкуватися українець, якою мовою здобувати освіту, яку мову чути з теле- й радіомовлення тощо” [4, с. 210], із другого боку – незнання норм і традицій української літературної мови.

Катерина Городенська вважає, що “дехто навіть із фахівців (учителів, викладачів університетів, редакторів, журналістів) сприймає повернення призабутих норм української літературної мови та очищення її від чужомовних впливів болісно, як чийсь забаганку, примху. Ось чому так важливо нині переконати їх у необхідності цих змін та залучити до активного впровадження нових рекомендацій” [1, с. 3].

Метою пропонованої розвідки є акцентування на мовленнєвих проблемах українського сьогодення, звернення уваги освітян на культурність і нормативність власного мовлення.

Нормативність українського мовлення є предметом дискусій соціокультурних і соціолінгвістичних досліджень: Н. Бабич, І. Вихованця, М. Гінзбурга, К. Городенської, П. Гриценка, В. Грещука, С. Ермоленко, М. Зубкова, С. Караванського, Є. Карпіловської, Ж. Колоїз, Л. Масенко, Л. Мацько, В. Руснівського, П. Селегія, О. Сербенської, М. Степаненка, Л. Струганець, О. Ткаченко, І. Фаріон, І. Хом’яка, І. Ющука та багатьох інших.

Знаний сучасний лінгвіст В. Русанівський стверджує, що “мовна культура – це надійна опора у вираженні незалежності думки, розвиненості людських почуттів, у вихованні діяльного справжнього патріотизму. Культура мови передбачає вироблення етичних норм міжнаціонального спілкування, які характеризують загальну культуру нашого сучасника” [1, с. 4]. Мовна культура сучасного українця вкрай занедбана: “Кальки, канцеляризми, московізми, англізми, сленг, аргі, лихослів’я – усе це складники осяжного мовного смітника, що перетворює нашу мову на мову жебраків і волоцюг... великою загрозою українській мові є ми – її безпосередні носії; ми, певно, завдаємо найбільшої шкоди повноцінному розросту нашої мови” [2, с. 7]. Поглиблює цитовану думку аналіз мовлення публічних людей, серед яких – освітяни. Мовлення вихователя, учителя, викладача – це орієнтир для особистості, яка формує світогляд, національну й культурну свідомість, інтелектуальний рівень, основу самореалізації, життєвої успішності, гармонійності існування.

Освітній мовленнєвий простір, як і інші комунікативні галузі суспільства, рясніє мовною аномативністю, що виявляється на всіх ярусах мовної системи: чуємо порушення орфоепічних норм, зміст висловлюваного часто годі й зрозуміти, граматичні засади залишаються поза освітнім спілкуванням.

Заявлені проблеми вкрай необхідно ґрунтовно й глобально вирішувати не лише у вузькому науковому колі, а на загальнодержавному й загальнонаціональному рівні.

Словолюб, невтомний плекальник і натхненний творець української мови Микола Степаненко переконаний: "Слово вабить до себе мудрих, чутливих, світлих людей, магічно заворює їх і – уже не дає спокою, усякчас спонукає до многотрудності, часто аж надуже виснажливої, але неодмінно з присмаком радості й утіхи" [3, с. 3].

Література

1. Городенська Катерина. Українське слово у вимірах сьогодення. – К.: КММ, 2014. – 124 с.
2. Береза Т., Зубрицька І., Зелений Ю. Мова – не калька: словник української мови / Т. Береза, І. Зубрицька, Ю. Зелений. – Львів : Апріорі, 2016. – 664 с.
3. Степаненко М. І. Думки вголос і про себе / М. І. Степаненко. – Полтава : ПП Шевченко Р. В., 2013. – 2013. – 412 с.
4. Хомич Т. Л. Мова для людини чи людина для мови? // Література та культура Полісся. – Вип. 89. Серія "Філологічні науки" . - № 9 /відп.ред. і упоряд. Г. В. Самойленко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 228 с. – С. 209 – 214.